

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 12/2020-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom JUDr. Jánom Legerským, Nám. sv. Anny 25, Trenčín, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 143/2006, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 143/2006 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trenčín prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 143/2006 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré im je Okresný súd Trenčín p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trenčín je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] trovy konania v sume 390,50 € (slovom tristodevät'desiat eur a päťdesiat centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Jána Legerského, Nám. sv. Anny 25, Trenčín, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti ústavnej s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná s'ťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. decembra 2018 doručená ústavná s'ťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (spolu ďalej aj „s'ťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. Jánom Legerským, Nám. sv. Anny 25, Trenčín, vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 143/2006 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Ústavná s'ťažnosť s'ťažovateľov bola po jej doručení pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Oroszovi, ktorého funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. V zmysle čl. X bodu 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 zo 16. októbra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola vec s'ťažovateľov 17. októbra 2019 prerozdelená a náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov

pridelená sudcovi spravodajcovi Liborovi Duřovi, ktorý je v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce členom štvrtého senátu ústavného súdu.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 24 C 143/2006 vyplýva, že sťažovatelia sú v procesnom postavení žalobcov stranou napadnutého konania, predmetom ktorého je rozhodovanie o ich žalobe o odstránenie neoprávnenej stavby smerujúcej t. č. proti žalovanému [REDACTED].

4. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietajú, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní dochádza k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného prostredníctvom čl. 48 ods. 2 ústavy. Popri chronologickom popise doterajšieho priebehu napadnutého konania sťažovatelia v ústavnej sťažnosti poukazujú na to, že v ich veci po viac ako dvanástich rokoch od začatia konania ešte ani nebolo ukončené dokazovanie. Ďalej uvádzajú, že už v roku 2011 adresovali vtedajšej predsedníčke okresného súdu „žiadost' o odstránenie prietahov“, pričom predsedníčka súdu vo svojej odpovedi existenciu zbytočných prietahov v konaní uznala. Podľa sťažovateľov právna a faktická zložitost' veci v danom prípade nie je taká, že by „opodstatňovala doterajšiu dĺžku trvania súdneho konania“, k dĺžke konania podľa ich názoru svojim správaním sami neprispeli a dôvodom zbytočných prietahov v konaní je podľa nich postup samotného okresného súdu, ktorý ani po viac ako dvanástich rokoch právoplatným rozhodnutím neodstránil ich právnu neistotu.

5. Na základe argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1) Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa č. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín vo veci vedenej pod č. 24 C 143/2006 bolo porušené.

2) Okresnému súdu Trenčín vo veci vedenej pod č. 24 C 143/2006 sa prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3) [REDACTED] a [REDACTED] sa priznáva finančné zadosťučinenie každému z nich vo výške po 10.000,- €, ktoré je im Okresný súd Trenčín povinný zaplatiť do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4) Okresný súd Trenčín je povinný nahradiť [REDACTED] a [REDACTED] spoločne a nerozdielne trovy konania vo výške 390,50 € na účet ich advokáta JUDr. Jána Legerského... do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Procesný postup po doručení ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov pri jej predbežnom prerokovaní uznesením č. k. IV. ÚS 12/2020-21 z 22. januára 2020 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Po prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľov na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd, aby sa k ústavnej sťažnosti vyjadril. Na výzvu ústavného súdu reagoval podpredseda okresného súdu prípisom sp. zn. Spr. 1021/2019 zo 17. februára 2020, v ktorom okrem iného uviedol:

„Dávam do pozornosti tú skutočnosť, že vec bola z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti konajúcej sudkyne dňa 5. 2. 2019 prerozdelená a pridelená na konanie a rozhodnutie do odd. 24C JUDr. Mária Ďuricová. V tomto období bol urobený dopyt na znalca za účelom zistenia jeho oprávnenia vyjadriť sa ku konkrétnym otázkam. Následne po skončení práceneschopnosti [REDACTED] jej bola táto vec vrátená, a to dňa 23. 08. 2019.

Mám za to, že ide o skutkovo a právne zložitú vec. Predmetom sporu je odstránenie časti stavby v rozsahu, v ktorom stavba žalovaného zasahuje do pozemku žalobcov. Vyriešenie otázky, či tomu tak skutočne je, vyžadovalo znalecké dokazovanie, čo znamená predĺženie konania. Je problematické zabezpečiť znalca, ktorý by znalecký posudok bol schopný vypracovať v primeranej lehote. Zo zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu vyplynula potreba ďalšieho znaleckého dokazovania znalcami z dvoch rôznych odvetví...

... žalobcovia v priebehu 9 mesiacov súkromný znalecký posudok nepredložili, a až na výzvu súdu oznámil, že súkromný znalecký posudok nebol vypracovaný a navrhli, aby súd ustanovil znalca... Tým žalobcovia prispeli k dĺžke konania. Po dopytovaní viacerých znalcov na možnosť vypracovania znaleckého posudku súd z ich odpovedí zistil, že riešenie nových otázok v zmysle návrhu žalobcov predpokladá znalcov minimálne z dvoch odborov. Vo veci bol napokon zákonnou sudkyňou určený termín pojednávania na 23.03.2020.“

7.1 Podpredseda okresného súdu k svojmu prípisu pripojil aj písomné vyjadrenie zákonnej sudkyne konajúcej vo veci sťažovateľov [REDAKOVANÉ] zo 17. februára 2020 obsahujúce najmä chronologický opis dovtedajšieho priebehu napadnutého konania a tiež ďalšie skutočnosti, ktoré sú v zásade totožné so skutočnosťami uvedenými v prípise podpredsedu okresného súdu.

8. Podpredseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr. 1021/2019 zo 17. februára 2020 a sťažovatelia prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu v liste z 13. marca 2020 vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Ústavný súd v prejednávanej veci dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania upustil.

III.

Chronológia priebehu napadnutého konania

9. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 24 C 143/2006 zistil tento priebeh napadnutého konania:

9.1 Dňa 13. septembra 2006 sťažovateľ [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (spolu ďalej aj „žalobcovia“) podali okresnému súdu žalobu o odstránenie neoprávnenej stavby smerujúcu proti žalovaným [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalovaný v 1. rade“) a [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „žalovaná v 2. rade“, spolu ďalej aj „žalovaní“). Okresný súd vec zaevidoval pod sp. zn. 24 C 143/2006.

9.2 Dňa 13. októbra 2006 okresný súd doručil žalobu žalovaným na vyjadrenie.

9.3 Dňa 23. októbra 2006 žalovaní doručili súdu svoje vyjadrenie k žalobe.

9.4 Dňa 27. júla 2007 okresný súd určil termín pojednávania vo veci na 20. august 2007 a na pojednávanie predvolal strany konania.

9.5 Dňa 20. augusta 2007 okresný súd pojednávanie, neúčast' na ktorom ospravedlnil právny zástupca žalobcov, odročil na neurčito.

9.6 Dňa 3. septembra 2007 žalovaní podali odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 20. augusta 2007, ktorým odročil pojednávanie na neurčito.

9.7 Dňa 26. novembra 2007 okresný súd predložil spis Krajskému súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“), ktorý uznesením sp. zn. 5 Co 307/2007 z 27. novembra 2007 odvolanie žalovaných odmietol. Krajský súd v označenom uznesení okresnému súdu s poukazom na (v tom čase platné) ustanovenie § 209 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vytkol nadbytočnosť predloženia veci.

9.8 Dňa 30. januára 2008 okresný súd určil termín pojednávania vo veci na 18. február 2008. Pojednávanie bolo následne (12. februára 2008) zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

9.9 Dňa 26. februára 2008 okresný súd určil termín pojednávania na 10. marec 2008.

9.10 Dňa 10. marca 2008 okresný súd prejednal vec na pojednávaní, ktoré odročil na neurčito na účely vykonania znaleckého dokazovania.

9.11 Dňa 4. decembra 2008 žalovaný v 1. rade podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bolo pojednávanie odročené na neurčito. Okresný súd odvolanie nepredložil na rozhodnutie krajskému súdu s tým, že vzhľadom na znenie § 209 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku tak urobí až po rozhodnutí vo veci samej.

9.12 Dňa 20. januára 2009 okresný súd uznesením do konania pribral znalkyňu z odboru geodézie a kartografie.

9.13 Dňa 16. februára 2009 okresný súd vydal opravné uznesenie k svojmu uzneseniu z 20. januára 2009.

9.14 Dňa 6. apríla 2009 ustanovená znalkyňa oznámila súdu, že 18. decembra 2008 ukončila znaleckú činnosť.

9.15 Dňa 7. mája 2009 okresný súd uznesením rozhodol tak, že „mení“ svoje uznesenie z 20. januára 2009 o ustanovení znalkyne a ustanovuje iného znalca.

9.16 Dňa 3. augusta 2009 ustanovený znalec oznámil okresnému súdu, že z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti nie je schopný vo veci vyhotoviť znalecký posudok.

9.17 Dňa 22. septembra 2009 okresný súd uznesením rozhodol tak, že „*mení*“ svoje uznesenie z 20. januára 2009 v spojení s uznesením zo 7. mája 2009 a ustanovuje iného znalca.

9.18 Dňa 2. októbra 2009 znalec ustanovený uznesením z 22. septembra 2009 súdu oznámil, že vzhľadom na svoj zdravotný stav plánuje ukončiť znaleckú činnosť, a preto vo veci nebude schopný podať znalecký posudok.

9.19 Dňa 7. októbra 2009 okresný súd uznesením rozhodol tak, že „*mení*“ svoje uznesenie z 20. januára 2009 v spojení s uzneseniami zo 7. mája 2009 a z 22. septembra 2009 a ustanovuje inú znalkyňu.

9.20 Dňa 23. novembra 2009 okresný súd dožiadanim požiadal Okresný súd Nitra o doručenie svojho spisu ustanovenej znalkyni.

9.21 Dňa 25. mája 2010 okresný súd požiadal Okresný súd Nitra o informáciu o štádiu vybavenia jeho dožiadania z novembra 2009.

9.22 Dňa 21. septembra 2010 okresný súd požiadal ustanovenú znalkyňu o oznámenie, či vo veci už vypracovala znalecký posudok.

9.23 Dňa 18. novembra 2010 znalkyňa požiadala o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do konca januára 2011.

9.24 Dňa 16. februára 2011 okresný súd urgoval vypracovanie znaleckého posudku.

9.25 Dňa 6. apríla 2011 znalkyňa požiadala o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku o ďalších 30 dní.

9.26 V priebehu mája 2011 znalkyňa doručila súdu svoj znalecký posudok z 10. mája 2011.

9.27 Dňa 27. októbra 2011 okresný súd uznesením priznal znalkyni znalečné.

9.28 Dňa 4. novembra 2011 právny zástupca žalobcov súdu oznámil, že k znaleckému posudku žalobcovia nemajú výhrady.

9.29 Dňa 8. novembra 2011 žalovaný v 1. rade oznámil súdu, že so závermi znaleckého posudku nesúhlasí.

9.30 Dňa 8. júna 2012 okresný súd určil termín pojednávania na 2. júl 2012. Pojednávanie bolo bez prejednaní vecí z dôvodu neúčasti žalovaného v 1. rade odročené na 17. september 2012.

9.31 Dňa 17. septembra 2012 bola vec prejednaná na pojednávaní, ktoré bolo na účely ďalšieho dokazovania odročené na 29. november 2012. Na pojednávaní žalobcovia vzali späť žalobu vo vzťahu k žalovanej v 2. rade.

9.32 Pojednávanie nariadené na 29. november 2012 z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne vedené zastupujúcim sudcom bolo bez prejednaní vecí odročené na neurčito.

9.33 Dňa 19. februára 2013 okresný súd určil na 14. marec 2013 termín pojednávania, ktoré bolo po prejednaní vecí (za neúčasti predvolanej znalkyne) odročené na 15. apríl 2013 na účely opätovného predvolania znalkyne.

9.34 Dňa 15. apríla 2013 bola vec prejednaná na pojednávaní, ktoré bolo odročené na 6. jún 2013.

9.35 Dňa 16. apríla 2013 žalovaný v 1. rade navrhol prerušenie konania.

9.36 Dňa 20. mája 2013 okresný súd uznesením zamietol návrh žalovaného v 1. rade na prerušenie konania.

9.37 Dňa 6. júna 2013 okresný súd vec prejednal na pojednávaní a vyhlásil rozsudok, ktorým (okrem iného) vo vzťahu k žalovanému v 1. rade žalobe vyhovel a vo vzťahu k žalovanej v 2. rade konanie zastavil.

9.38 Dňa 10. júna 2013 žalovaný v 1. rade podal proti rozsudku zo 6. júna 2013 odvolanie.

9.39 Dňa 19. septembra 2013 žalobcovia doručili súdu svoje vyjadrenie k odvolaniu žalovaného v 1. rade.

9.40 Dňa 23. septembra 2013 okresný súd predložil spis krajskému súdu na účely rozhodnutia o odvolaní žalovaného v 1. rade proti rozsudku zo 6. júna 2013.

9.41 Dňa 25. júna 2014 krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co 214/2013 zrušil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bolo žalobe žalobcov vyhovené, a v tomto rozsahu vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil v podstate tým, že okresný súd dostatočne nezistil skutkový

stav a dostatočne sa nevysporiadal s účelnosťou odstránenia neoprávnenej stavby (túto povinnosť žalovanému v 1. rade okresný súd v rozsudku uložil, pozn.).

9.42 Dňa 3. júla 2014 krajský súd vrátil spis okresnému súdu.

9.43 Dňa 20. januára 2015 okresný súd určil na 9. marec 2015 termín pojednávania, ktoré bolo odročené na neurčito na účely ďalšieho dokazovania.

9.44 Dňa 14. mája 2015 okresný súd uznesením ustanovil znalca z odboru stavebníctva.

9.45 Dňa 9. júna 2015 žalovaný v 1. rade podal odvolanie proti výroku uznesenia okresného súdu zo 14. mája 2015, ktorým mu bola uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania.

9.46 Dňa 25. júna 2015 okresný súd predložil spis krajskému súdu, ktorý uznesením sp. zn. 17 Co 744/2015 z 30. septembra 2015 uznesenie okresného súdu zo 14. mája 2015 potvrdil.

9.47 Dňa 26. októbra 2015 krajský súd vrátil spis okresnému súdu.

9.48 Dňa 4. februára 2016 ustanovený znalec požiadal súd o predĺženie lehoty na podanie znaleckého posudku do 10. marca 2016.

9.49 Dňa 9. mája 2016 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok ustanoveného znalca.

9.50 Dňa 3. júna 2016 okresný súd uznesením priznal ustanovenému znalcovi znalečné.

9.51 Dňa 21. decembra 2016 okresný súd nariadil na 26. január 2017 termín pojednávania, ktoré bolo odročené na neurčito na účely ďalšieho dokazovania.

9.52 Dňa 6. novembra 2017 okresný súd žiadal žalobcov o vyjadrenie, v akom stave je vypracovanie znaleckého posudku, ktoré avizovali na pojednávaní 26. januára 2017.

9.53 Dňa 22. novembra 2017 žalobcovia súdu oznámili, že súkromný znalecký posudok na základe ich objednávky nebol vypracovaný, a preto žiadajú o ustanovenie znalca súdom.

9.54 Dňa 4. apríla 2018 právny zástupca žalobcov doručil súdu návrh na zmenu subjektu konania, ktorým navrhol, aby do konania namiesto pôvodnej žalobkyne [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vstúpila [REDAKOVANÉ] (sťažovateľka, pozn.), na ktorú bol prevedený zodpovedajúci spoluvlastnícky podiel k dotknutej nehnuteľnosti.

9.55 Dňa 23. apríla 2018 okresný súd uznesením pripustil, aby do konania namiesto pôvodnej žalobkyne [REDAKOVANÉ] vstúpila (sťažovateľka) [REDAKOVANÉ].

9.56 Od júna 2018 okresný súd zisťoval u jednotlivých znalcov možnosť ich pribratia do konania.

10. Z prípisu podpredsedu okresného súdu sp. zn. Spr. 1021/2019 zo 17. februára 2020, ako aj z pripojeného vyjadrenia zákonnej sudkyne vyplýva, že vo veci sťažovateľov bol na 23. marec 2020 nariadený termín pojednávania.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v posudzovanej veci

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Sťažovatelia sa v posudzovanej veci domáhajú vyslovenia porušenia ich základného práva garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 221/04).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

15. Táto povinnosť súdu a sudcu do 30. júna 2016 vyplývala z ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (najmä z § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1) a s účinnosťou od 1. júla 2016 v civilných sporových konaniach vyplýva zo zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), najmä z jeho čl. 17 a § 157 ods. 1. Podľa čl. 17 CSP súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priesťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb a podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

V.

Posúdenie vecí ústavným súdom

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka (resp. strany) súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľov.

17. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o žalobe o odstránenie neoprávnenej stavby tvorí bežnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, pričom ju v zásade

nemožno považovať za právne zložitú. Zo skutkového hľadiska sa vo všeobecnosti konanie týkajúce sa práv k nehnuteľnostiam môže vyznačovať vyššou mierou zložitosti. Z obsahu spisu okresného súdu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vyplýva, že v posudzovanej veci skutočne ide o skutkovo zložitejšiu vec, v rámci ktorej je potrebné posúdiť viacero faktických okolností majúcich podstatný vplyv na efektívnosť vyriešenia sporu strán napadnutého konania (tzn. na účelnosť odstránenia neoprávnenej stavby v kontexte so žalobcami sledovaným hlavným cieľom, ktorým je zamedzenie ďalšiemu vlnutiu ich stavby). Podľa názoru ústavného súdu však všeobecný súd disponuje dostatočnými právomocami, ktoré mu pri koncentrovanom postupe umožňujú v ústavne akceptovateľnom čase dospieť k náležitému objasneniu skutkového stavu v rozsahu nevyhnutnom pre spravodlivé meritórne rozhodnutie aj vo fakticky zložitejších prípadoch. Zložitost' veci preto ústavný súd v danom prípade nepovažuje za skutočnosť, ktorá by rozhodujúcou mierou prispela k celkovej (doterajšej) dĺžke napadnutého konania.

18. Správanie účastníkov konania, resp. strán sporu je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu vyžiadaného spisu okresného súdu, konštatuje, že k predlžovaniu napadnutého konania podľa jeho názoru do určitej miery prispelo aj správanie strán napadnutého konania (ospravedlňovanie neúčasti na nariadených termínoch pojednávani, avizovanie predloženia vlastného znaleckého posudku bez toho, aby sa tak aj reálne stalo), avšak na celkovú (doterajšiu) dobu trvania napadnutého konania (viac ako 13,5 roka) toto ich správanie nemalo podstatný vplyv.

19. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

20. Z doterajšieho priebehu napadnutého konania opísaného v časti III tohto nálezu vyplýva, že toto konanie je poznačené obdobiami dlhodobej nečinnosti (napr. uskutočnenie prvého pojednávania vo veci takmer rok po podaní žaloby, obdobie od 10. marca 2008 do 20. januára 2009, obdobie od 27. októbra 2011 do 2. júla 2012, obdobie od 3. júla 2014 do 9. marca 2015), keď okresný súd nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty strán posudzovaného súdneho konania, najmä však neefektívnej činnosti okresného súdu, keď jeho procesné úkony nesmerovali sústredene k meritórnemu rozhodnutiu [napr. nadbytočné predloženie veci krajskému súdu po podaní odvolania proti uzneseniu o odročení pojednávania, opakované zrušenie nariadených termínov pojednávania z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne, ustanovenie znalkyne, ktorá v tom čase už nevykonávala znaleckú činnosť, umožnenie vypracovania znaleckého posudku znalkyňou až viac ako rok a pol po jej ustanovení, meritórne rozhodnutie takmer 8 rokov po podaní žaloby (podľa zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu) bez dostatočného zistenia skutkového stavu a bez náležitého odôvodnenia], čo taktiež významnou mierou prispelo k celkovej dĺžke napadnutého konania.

21. Nad rámec už uvedeného ústavný súd poukazuje aj na skutočnosť, že dĺžka napadnutého konania v trvaní takmer 14 rokov je v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a sama osebe je spôsobilým dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva účastníka (resp. strany) takého konania na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 155/09, IV. ÚS 82/2010).

VI.

Záver ústavného súdu

K bodu 1 výrokovvej časti nálezu

22. Vychádzajúc zo skutočností uvedených v predchádzajúcich bodoch tohto nálezu, ústavný súd dospel k záveru, že v dôsledku neprimeranej dĺžky napadnutého konania spôsobnej nečinnosťou a najmä neefektívnou činnosťou okresného súdu došlo postupom

okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 143/2006 k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov garantovaného prostredníctvom čl. 48 ods. 2 ústavy.

K bodu 2 výrokovej časti nálezu

23. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

24. Keďže ústavný súd v čase svojho rozhodovania nemal informáciu, že by napadnuté konanie okresného súdu bolo právoplatne skončené, v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu konať vo veci sťažovateľov bez zbytočných prietáhov.

K bodu 3 výrokovej časti nálezu

25. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

26. Sťažovatelia sa v posudzovanej veci domáhajú priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume (každý z nich) po 10 000 €. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodňujú (najmä) tým, že v napadnutom konaní si „*uplatňujú... ochranu svojho vlastníckeho práva pred neoprávnenými zásahmi inej osoby*“, pričom sa dlhodobo nemôžu domôcť konečného rozhodnutia, v dôsledku čoho

„im vzniká stále narastajúca ujma na ich majetku“. Výšku požadovanej sumy sťažovatelia tiež odôvodňujú okolnosťami prípadu, „ale hlavne dĺžkou doby, po ktorú sú v právnej neistote ohľadom svojich práv a po ktorú nemôžu dosiahnuť ich konečnú ochranu“.

27. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení pritom ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, na jednej strane v tomto náleze už poukazovaný prvok zvýšenej faktickej zložitosti veci, na strane druhej však aj význam predmetu konania pre sťažovateľov (ochrana vlastníckeho práva), a najmä celkovú (z ústavného hľadiska neakceptovateľnú) dĺžku napadnutého konania spôsobenú v rozhodujúcej miere nečinnosťou, resp. neefektívnou činnosťou okresného súdu, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 500 € každému zo sťažovateľov (ich návrhu na priznanie vyššej sumy nevyhovelo výrokom 5 tohto nálezu).

K bodu 4 výrokovej časti nálezu

29. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

30. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

31. Sťažovatelia si v ústavnej sťažnosti uplatnili nárok na náhradu trov konania v sume 390,50 € za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Uplatnená náhrada trov pozostáva z odmeny za každý úkon právnej služby v sume 153,50 €, z režijného paušálu za každý úkon v sume 9,21 € a z dane z pridanej hodnoty v sume 65,08 €.

32. Ústavný súd v zmysle § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom a priznal im úhradu trov konania v sume vyčíslenej ich právnym zástupcom v súlade s príslušnými ustanoveniami vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov tak, ako to je uvedené v bode 4 výrokovej časti tohto nálezu.

33. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

VII.

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu